

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

249153

แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใน

สถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยบนกลาง :

กรณีศึกษา โรงเรียนปิ่นน้อยศึกษา

THE APPROACH OF DECREASING OF SECONDARY STUDENT
VIOLENCE IN SCHOOL BY MEDIATOR: A CASE STUDY OF
PUAINOISUKSA SCHOOL

นายอภิสิทธิ์ แดงใส

จิตวิทยาสอนแก้ปัญหาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

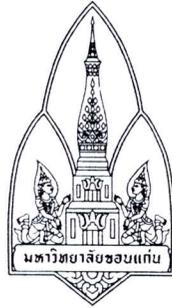
พ.ศ. 2554

b00251226

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

249153

แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใน
สถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง :
กรณีศึกษา โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา

THE APPROACH OF DECREASING OF SECONDARY STUDENT
VIOLENCE IN SCHOOL BY MEDIATOR: A CASE STUDY OF
PUAINOISUKSA SCHOOL

นายอภิสิทธิ์ แพ้โฮสง

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใน
สถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง :
กรณีศึกษา โรงเรียนเป็อยน้อยศึกษา

นายอภิสิทธิ์ แพ้โธสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

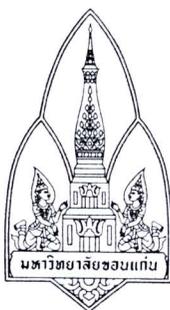
พ.ศ. 2554

**THE APPROACH OF DECREASING OF SECONDARY STUDENT
VIOLENCE IN SCHOOL BY MEDIATOR: A CASE STUDY OF
PUAINOISUKSA SCHOOL**

MR.APISIT PAETHAISONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์: แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษา
โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง : กรณีศึกษา โรงเรียนเปือยน้อยศึกษา

ชื่อผู้วิทยานิพนธ์: นายอภิสิทธิ์ แพโธสง

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์: อาจารย์ ดร.ประยุทธ์ ชูสอน ประธานกรรมการ
ผอ.รังสรรค์ เตือนนาดี กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชญญา อภิपालกุล กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชญญา อภิपालกุล)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

อภิสิทธิ์ แพ้โธสง. 2554. แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาใน
สถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง : กรณีศึกษาโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา อภิपालกุล

บทคัดย่อ

249153

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน และ 2) ศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์และดำเนินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน

1.1) สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ที่พบมากที่สุดคือความรุนแรงทางร่างกาย พบว่า ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำการทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ ส่วนที่เคยในลักษณะเฉียดนตี นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่น กระตุกหัก เลือดออกภายใน ฟกช้ำ แผลไฟไหม้ ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาท ส่วนที่เคยในลักษณะต้อย เตะ ซึ่งบริเวณที่นักเรียนกระทำผู้อื่นและถูกผู้อื่นกระทำหรือเคยเห็นเพื่อนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ คือ บริเวณห้องเรียน สนามกีฬา ห้องน้ำ บริเวณลับตาคน โดยนักเรียนแก้ปัญหาเมื่อเห็นเพื่อนถูกกระทำจนได้รับบาดเจ็บโดยเก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร บอกให้ครูให้ทราบ รับฟังปัญหาของเพื่อนที่ถูกทำร้าย และเมื่อมีเหตุการณ์ ชก ตบ ตี เตะ ต้อย ผลักหรือทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนเกิดขึ้น นักเรียนคนอื่นๆ ที่เห็นมีคนเข้าไปห้ามทุกครั้ง ซึ่งนักเรียนคิดว่าสาเหตุเกิดมาจาก ถูกด่าให้เจ็บใจ ถูกทำร้ายร่างกายก่อน ถูกดูถูกเหยียดหยาม ตักดีศรี ถูกกลั่นแกล้ง ฯลฯ

1.2) แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียน ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช้ความรุนแรง เพราะเด็กบางคนได้รับความรุนแรงมาจากครอบครัวมาโรงเรียน มักใช้ความรุนแรงต่อเพื่อน ชอบชกต่อยกับเพื่อนและมีอารมณ์โกรธง่าย ส่วนของโรงเรียนต้องดำเนินตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาและครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างระมัดระวัง และควรจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความ

249153

ตระหนักถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี และกิจกรรมที่สำคัญคือกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาด้านจิตใจ สังคม และการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่ง สำคัญครูควรมีความสามารถในการพูดจาเจรจาไกล่เกลี่ยนักเรียนที่กระทำความผิด และควร ส่งเสริมให้นักเรียนที่ทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บ แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของ ตนเอง นอกจากนี้ไม่ควรล้อเลียนเพื่อน พูดจาไม่สุภาพต่อเพื่อน พูดหยาบคาย แสดง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อเพื่อน

2). แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็ย น้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นเตรียมความพร้อม ได้ประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการ วางแผนดำเนินการร่วมกัน โดยคัดเลือกคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 12 คนเป็น คณะทำงาน (2) ขั้นฝึกอบรมให้ความรู้ ฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้างความสมานฉันท์ และการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ให้กับผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2-ครั้ง (3) ขั้นศึกษาดูงานการเจรจา ไกล่เกลี่ยคนกลาง นำนักเรียนเข้าร่วมดูการพิจารณาไกล่เกลี่ยคนกลางในสถานการณ์จริง (4) ขั้น การฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา เป็นการฝึกปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงใน สถานศึกษา และ(5) ขั้นการสรุปและประเมินผล ผู้ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางได้สรุปและ ประเมินผลการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้กระทำไปแล้ว สรุปมีความถูกต้องและ ยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่ายหรือไม่อย่างไร โดยได้ให้ความเป็นธรรมหรือไม่และควรมีอะไรที่จะต้อง ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

Apisit Paethaisong. 2011. *The Approach of Decreasing of Secondary Student Violence in School by Mediator: A Case Study of Puainoisuksa School*. Master of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Chanya Apipalakul

ABSTRACT

249153

The objective of this research were: 1) to study problem situation in alleviating violence in Secondary School Students, and 2) to study guidelines in alleviating violence of Secondary School Students in Puainoisuksa School, by using mediation technique. The informants were the school administrators, teachers, parents, and students. Data collection was implemented by using the Questionnaire, documentary study, observation, interview, and focus group discussion.

The research findings found that:

1) The problem situation and guidelines for alleviating the students' violence

1.1) The problem situation in alleviating the students' violence mostly founded including physical violence, found that most of teachers and parents never punished the students until they were injured. The parents used to hit or spanked the students only. Most of students never hurt other students until they were injured such as broken bone, bleeding inside, bruise, burnt wound, obtained toxic substance, as well as quarrelling. They used to box or kick. The area the students used to assault the other or be assaulted by the others, or see their friends being assaulted until they were injured including: classroom area, sports field, toilet, hidden area. They solved problems when they saw their friends being assaulted and injured by keeping secret without telling the others, informing their teachers, listening to problem of their friends who were assaulted. When there were incidences like punching, slapping, hitting, kicking, boxing, pushing, or quarrelling among students, the other students often tried to stop them every time. The students thought that it was caused by being nagged until they were mentally hurt, assaulted, insulted and humiliated, or bullied etc.

1.2) The guidelines for alleviating the students' violence, the network should be implemented by every sector participating in developing and improving. The parents had to be good example without using violence since some students used to be treated violently from their family. When they came to school, they often use violence with their friends by

249153

boxing with their friends, or being easily angry. The school had to implement based on guidelines of student supportive and caring system including the school counselor as key person of development as well as problem solving. In addition, the teachers needed to take care of their students in instructional activity management carefully. Furthermore, the ethics and morality project should be organized so that the students would be aware of what they should or shouldn't behave. The student development activity should be established such as guidance activity, club activity, boy scout or girl scout activity as well as the important activity was the activity for society and public use fullness so that the students would develop their mental, social, and daily life activity. The major thing was the teachers should have competency in mediating the students who were guilty. They should encourage the students who assaulted the others to be responsible in their behavior . Moreover, the students shouldn't bully or use impolite words with their friends, use rude words, or express inappropriate behavior to their friends.

2) For guidelines in alleviating violence of Secondary School Students in Puainoisuksa School by using mediation, it consisted of 5 steps in implementation as follows: (1) the readiness preparation, collaboration with every related sector in planning for implementation together by selecting 12 student council committees as a working group, (2) the knowledge training, training provision for proving basic knowledge regarding to conflict, violence, unity, development, and mediation for the school administrators, teachers, and target group students for 2 times, (3) the field trip study in mediation, leading the students to participate in observing the mediation, (4) the real practice in school, was the practice when the violence occurring in school, and (5) the conclusions and evaluation, the mediator concluded and evaluated the findings in performed mediation whether the conclusions were correct or not, and what should be improved or modified further.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา อภิบาลกุล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้กรุณา ให้คำปรึกษา แนะนำ พร้อมทั้งให้ประสบการณ์ในการทำงานแก่ ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่และความเมตตาเป็นอย่างสูงตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ ขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ประยุทธ์ ชูสอน รองศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา อภิบาลกุล และผอ.รังสรรค์ เกื้อนนาคี ที่กรุณาได้รับเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ทุ่มเทประสิทธิภาพวิชา หลักการ ทฤษฎี ความรู้สั่งสอนศิษย์ให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผอ.รังสรรค์ เกื้อนนาคี ดร.สมหวัง บุญสิทธิ์ และ ดร.วิชัย กันหาชน ที่กรุณาได้รับเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานักเรียนและ นักเรียนโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง จนสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ขอขอบคุณ พี่ เพื่อนและน้องนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่คอยให้ คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณบิดา – มารดา ที่เป็นผู้ให้ชีวิตให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ให้ความรัก กำลังใจ ความห่วงใยและคอยช่วยเหลือทุกอย่างอย่างผลึกตันจนทำให้มีวันนี้

อภิสิทธิ์ แพไธสง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	4
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
4. ขอบเขตของการวิจัย	4
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	5
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2559)	7
2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความขัดแย้ง	11
3. การกระทำความรุนแรง	18
4. ระบบดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียน	19
5. การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง	28
6. กระบวนการในการเจรจาต่อรอง	33
7. การวิจัยเชิงคุณภาพ	36
8. บริบทของสถานศึกษา	46
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย	56
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	57
1. การดำเนินการวิจัย	57
2. กรณีศึกษา	57
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. การรวบรวมข้อมูล	59
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	60
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	63
1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษา	63
2. ผลการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง	117
3. อภิปรายผล	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	135
1. สรุปผลการวิจัย	135
2. ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	147
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	149
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	153
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล	225
ประวัติผู้เขียน	235

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู	64
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของสภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู	65
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ ผู้ปกครอง	80
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของสภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง	81
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ นักเรียน	95
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของสภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน	97
ตารางที่ 7 แสดงผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมตามโครงการ “มิตรแท้จิตอาสาสู่ความรักและเข้าใจในโรงเรียน”	120
ตารางที่ 8 แสดงผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมตามโครงการ “มิตรแท้จิตอาสาสู่ความรักและเข้าใจในโรงเรียน” : การทดสอบ t-test	121
ตารางที่ 9 แสดงผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมตามโครงการ “ค่ายแกนนำคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน(หลักสูตรผู้นำกิจกรรม)”	122
ตารางที่ 10 แสดงผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมตามโครงการ “ค่ายแกนนำคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน(หลักสูตรผู้นำกิจกรรม)” : การทดสอบ t-test	123

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	แสดงนโยบายเพื่อการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ	8
ภาพที่ 2	แสดงระบบโครงสร้างของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	26
ภาพที่ 3	แสดงขั้นตอนการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	27
ภาพที่ 4	คู่มือที่ตัดสินใจ	28
ภาพที่ 5	กรอบแนวคิดในการวิจัย	56